

[Thoft]

sikkerhedsforskrifter for omgangen med stof-fet.

En række hollandske studier har vist (jfr. bl.a.: Aghina, J. C. F. M., Hydrazine. Een literatuurstudie in het kader van de 12e cursus arbeids- en bedrijfsgeneeskunde 1981-1984. Volkel, Z.-J., og Bouma, R. et alia, Zij vliegen voor onze veiligheid. Een analyse van de problematiek, sammenhængend met de vliegbasis Leeuwarden. Subfacultet der Scheikunde, Rijksuniversiteit Groningen. Groningen 1982), at stoffet har stærkt cancerogene og mutagene egenskaber, hvorfor ønskes oplyst, hvorvidt der er sket hydrazinudslip ved de seneste to F-16 styrt, og hvad forsvaret har gjort for at undgå skadevirkninger på såvel redningsmandskabet som tilhørende civilpersoner.

Tidligere forsvarsminister Søgaard oplyste folketingset om, af F-16 flyenes hydrazintanke var således forstærkede, at de kunne tåle styrt ved lave hastigheder uden risiko for udslip, og at det ved styrt ved høje hastigheder måtte forventes, at hydrazinen ville brænde op. Imidlertid har der ved alle styrt med F-16 været hydrazinudslip, hvilket viser, at hydrazintanken ikke er tilstrækkelig forstærket. Derfor ønskes oplyst, om forsvaret overvejer at forstærke tanken, så udslip undgås.

Svar (18/4 85):

Forsvarsministeren (Engell):

F-16 flyet er udstyret med et nødaggregat, der kan forsyne dets elektriske og hydrauliske systemer med kraft, såfremt der optræder strømsvigt fra flyets hovedsystem. Aggregatet drives af en turbine, der anvender hydrazin som drivmiddel.

Drivmidlet tilføres fra en tank, som indeholder ca. 25 liter og har en brudgrænse på ca. 100 atmosfæres tryk. Under normale forhold er tanken lukket af en særlig plade, der brydes, når piloten aktiverer nødaggregatet.

Ved flystyrt kan tanken forblive intakt, hvorved der ikke forekommer noget udslip af hydrazin, eller den kan bryde op, hvorved hydrazinindholdet enten vil fordampe eller vil forbrænde, såfremt der sker antændelse ved eller efter styrtet.

De to F-16 fly, der totalhavarede ved Ribe den 1. april 1985, medførte begge hydrazin. Det ene flys hydrazintank splintredes

ved anslaget mod jorden, og hydrazinen deri fordampede så hurtigt, at den ikke kunne spores i havariområdet. Hydrazinen fra det andet flys tank brændte helt op ved den brand, der antændtes ved styrtet. Det hydrazinsporehold, der ankom kort efter styrtet, fandt ingen spor af stoffet i havariområdet.

Med henblik på at undgå, at såvel redningsmandskab som tilhørende civilpersoner skal blive udsat for påvirkning af hydrazindampe i forbindelse med flystyrt, har forsvaret opbygget et samarbejde med alle politimestrene og redningskorpserne i Danmark. Disse er orienteret om eventuelle skadevirkninger ved omgang med hydrazin samt om de sikkerhedsafstande, der bør iagttages. Endvidere bliver falkredderne under deres uddannelse på landtransportskolen undervist af personel fra flyvevåbnet i forholdsregler i forbindelse med flyveulykker, og endelig er der i redningskorpsernes håndbøger et særligt afsnit om hydrazin og de forebyggende foranstaltninger, der kan tages i forbindelse med uheld med stoffet.

I forsvarets regie er der på de to flyvestationer, Skrydstrup og Ålborg, der opererer med F-16 fly, opstillet sporehold. Disse kan rykke ud med kort varsel og kan ved hjælp af de redningshelikoptere, der er stationeret på flyvestationerne, være i havariområdet kort tid efter, at et havari er indtruffet. Sporeholdene vil i havariområdet spore for hydrazin, og såfremt stoffet findes, vil væsken blive neutraliseret med de dertil beregnede midler (kemisk base). Hydrazin kan endvidere uskadeliggøres ved forbrænding, som er nældløsning nr. 1 ved ethvert udslip.

I forbindelse med flystyrt skal politiet og redningskorpset afspærre og forebygge yderligere skader som følge af flystyrtet. Erfaringen viser, at begge disse instanser er hurtigt fremme ved havaristederne, ligesom der ikke har været konstateret skader som følge af hydrazinudslip.

For at imødegå eventuelle risici for skader, der kan henføres til omgang med hydrazin, er det bestemt, at personel, der varetager vedligeholdelse af hydrazinsystemer, skal gennemgå rutinemæssige helbredsundersøgelser.

På grundlag af de erfaringer, der er indhøstet i forbindelse med de i Danmark forekomne F-16 flystyrt, erfaringer fra udlandet og det faktum, at hydrazintanken allerede er